

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Volja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglas po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni število račun št. 11.408

Svetovna gospodarska konferenca

RAZMIŠLJANJA PO POSVETOVANJH V WASHINGTONU.

Od posvetovanj, zaradi katerih sta te dni potovala v Washington angleški premijer Macdonald in francoski delegat Herriot, smo, to smemo odkrito priznati, pričakovali veliko več kakor so stvarno rodila. V prvi vrsti smo pa pričakovali, da se bo ustvaril trden sporazum edinih treh res demokratičnih velesil na svetu v vseh vprašanjih, ki zadevajo našo neposredno sedanost. Med ta vprašanja pa ne štejemo samo valute, vojnih dolgov, carin in razorožitve, marveč tudi vse zadeve mednarodne politike: garancije miru, avtoriteto Društva narodov, ureditev zadeve rimskega načrta, zavrnitev akcije revizionizma itd. Ameriški podtajnik Hull je o tem tudi nekaako tako govoril, samo da je zopet ostalo vse le pri besedah, nasvetih in željah.

Da se izrazimo določno! V krogih politikov, ki uvidevajo potrebo po izhodu iz sedanjega svetovnega in zlasti evropskega kaosa, se je pred washingtonskimi posvetovanji zatrdilo, da stojimo pred sklenitvijo močne fronte demokratičnih velesil Francije, Anglije in Združenih držav, ki naj bi bila nepremagljiv jez proti vsem poizkusom vseh onih držav in narodov, ki stoje na drugi strani, v stremenjih raznih fašističnih in podobnih ekstremov. Samo taka fronta, se je zatrdilo s strani teh politikov, more obvarovati svet in posebno Evropo pred nadaljnjimi zmedami in eventualno neopredno nevarnostjo novega kravega obračunavanja. Poročila, ki smo jih dobili iz Washingtona, so bila zelo skopa, mimo tega pa včasih celo kontradiktorna, na vsak način pa so nam povedala to, da se v glavnem mestu Združenih držav ni zgodilo nič posebno velikega in pred vsem, da ni bilo ustvarjeno to, kar smo pričakovali. Washingtonska posvetovanja so se sprevrgla (po krivdi in menda tudi izrecnem namenu Združenih držav) v več ali manj zasebno konferenco o najnujnejših vprašanjih svetovnega gospodarstva in denarstva. Zato je skoraj edini njihov konkretni uspeh do ločitev sklicanja svetovne gospodarske konference v Londonu dne 12. junija letos. Mimo tega je ostalo nerešeno celo vprašanje vojnih dolgov!

Svetovna gospodarska konferenca, o kateri se toliko govori in piše že drugo

leto, se bo torej končno po zaslugi washingtonskega sestanka res sestala. Toda kakšni so njeni izgledi? Po našem mnenju — povejmo kar takoj — zelo majhni! Zakaj? Zato, ker manjka konferenci psihološka podlaga za res uspešen in trajen sporazum! Motijo se namreč vsi, ki mislijo, da se da gospodarska kriza rešiti brez poprejšnje odstranitve politične zmede in splošne atmosfere nezaupanja. Prav to dvoje ji daje glavnega netiva! Že v srednji Evropi sami vidimo, da igrajo politični sentimentali tudi v mednarodnem gospodarstvu zelo važno vlogo. Govorimo konkretno. Italija skuša svoje zavznike, zlasti Madžare, tudi gospodarsko okrepiti s svojo zunanjo trgovino, istočasno pa oslabi z istimi sredstvi malo antanto. Kako naj se tu odstranijo vse sedanje ograje trgovine in denarstva, če se prej ne izravna politični račun? Kar velja tu v malem, velja za ostalo Evropo in svet v velikem. Brez odstranitve političnih sporov in vzpostavitve mednarodnega zaupanja ni vzpostavitev normalne mednarodne trgovine in finančnega sodelovanja!

Gospodarska konferenca sveta se bo sestala tako v času, ko niso rešena niti še vprašanja vojnih dolgov in razorožitve, od katerih rešitve je njen uspeh zelo zelo odvisen. Sestala se bo pa tudi v času, ko niso rešena vprašanja zavesti iskrenega gospodarskega sodelovanja med državami. Zaradi tega je skoraj gotovo, da se bo na njej pokazalo prav isto, kar se je na razorožitveni v Ženevi, kjer je stavila skoraj vsaka država svoj predlog, vsaka pa tako, da bi razorožitev čimbolj odvrnila od sebe in zvrnila na druge, zlasti na tiste, ki jih ne mara. Ali ne bo v Londonu prav tako? Ali ne bo tam vsaka država skušala uveljaviti tiste predloge, ki bodo koristili sicer njej, škodovali pa drugim? Zato ponavljamo znova: pred rešitvijo gospodarske krize bi se morala rešiti duhovna, moralna in gospodarska kriza, ker le rešitev teh kriz bi ustvarila zdravo ozračje za vzpostavitev gospodarske vzajemnosti sveta! Toda zdi se, da je ustvaritev teh pogojev zaenkrat nemogoča, nemogoča zato, ker je bolezen, ki razjeda našo sodobnost, preveč razširjena in pregloboko zafedena.

Francija opušča zahtevo po varnostnem jamstvu?

ROOSEVELTOVA PONUDBA FRANCIJI IN ANGLIJI. PREORIENTACIJA V ZUNANJI POLITIKI ZDRUŽENIH DRŽAV. SENZACIONALNA VEST LONDON-SKEGA »DAILY HERALD«.

WASHINGTON, 28. aprila. V ameriških strokovnih krogih izjavljajo, da je predsednik Roosevelt ponudil Francozom in Angležem v pozitivni obliki sklenitev konzultativnega in varnostnega pakta, če bi se istočasno izvedlo znatno znižanje oborožitve. Ameriški krogi upajo, da bo Rooseveltov korak pospešil ženevske pogajanja. Francoski strokovnjaki so ta načrt sprejeli na znanje, pač pa z vso rezervo.

NEW YORK, 28. aprila. Listi ugotavljajo, da bi mogla kot rezultat Macdonaldovega obiska nastopiti v zunanji politiki Združenih držav nova orientacija, ki bi se pokazala predvsem v carinskem premirju, moratoriju za vojne dolge, konzultativnem paktu, prepovedi izvoza orožja in postopni razorožitvi, seveda le v primeru, da bi Evropa pred tem pokazala popolnoma jasno, da želi doseči pravi mir. Medsebojno carinsko premirje bi se pričelo z dnem sklicanja svetovne gospodarske konference, torej s prihodnjo soboto, in bi trajalo do odgoditve konference. »New York Times« poročajo, da ne bi smele države na podlagi določb tega carinskega premirja pozneje odrediti nobenih ukrepov za zvišanje carin oziroma glede poostitve sedanjih omejitev.

LONDON, 28. aprila. O vzrokih nenadnega sklepa ženevske razorožitvene konference, da se ne bo bavila s prvim delom Macdonaldovega razorožitvenega načrta, doznava diplomatski dopisnik »Daily Herald« naslednje podrobnosti: Roosevelt in Herriot sta se zedinila na tem, da opusti Francija zahtevo po varnostnem jamstvu kot pogoj za svoje nadaljnje sodelovanje pri razorožitvenih pogajanjih. Francija pristaja nadalje na substanciellne oborožitvene omejitve. Obenem pa bo posledica novih francoskih pogolev znatna sprememba angleškega razorožitvenega načrta, in sicer v tem, da se ne prizna Nemčiji za nadaljnjih 10 let nobenega novega zvišanja oborožitve. V drugi vrsti pa se bo morala izvajati stalna kontrola oboroževanja na najstrožji način po organih stalne kontrolne komisije. Če bodo ti pogoji Francije sprejeti, je Francija takoj pripravljena za izdatno znižanje oborožitve v kvantitativnem in kvalitativnem pogledu, ki pa naj bi se izvedlo v dveh petletnih etapah. V kompenzacijo pa zahteva Francija od Združenih držav zagotovilo, da se bo mogla udeležiti razprave o določbah proti kršitvam Kellogg-Briandovega pakta in da se Amerika ne bo protivila sankcijam proti rušilem miru.

Herriot je optimist, Pertinax pesimist

OPTIMISTIČNA HERRIOTOVA IZJAVA ZASTOPNIKOM TISKA. — PERTINAX PA NAPOVEDUJE V »ECHO DE PARIS« NEUSPEH POSVETOVANJ.

WASHINGTON, 28. aprila. Francoski delegat minister Herriot je nadaljeval včeraj popoldan svoje razgovore z Rooseveltom. Po triurni konferenci je nadaljeval z zastopnikom tiska zelo zadovoljivo izjavo, v kateri je napovedal še celo vrsto predlogov, ki zahtevajo nujno in temeljito posvetovanje in obravnavanje. Dalje je Herriot izjavil, da ga veseli, da je mogel postreči Rooseveltu z dragocenimi številkami in drugimi podatki. Francoska delegacija ob svojem prihodu v Washington še ni vedela, če in kdaj se bo sestala svetovna gospodarska konferenca v Londonu. To vprašanje je sedaj srečno rešeno v zadovoljstvo vseh činiteljev, ki sodelujejo pri washingtonskih razgovorih.

PARIZ, 28. aprila. V včerajšnji številki lista »Echo de Paris« se bavi Pertinax z washingtonskimi razgovori in izvaja iz njih naslednje sklepe: »Washingtonska konferenca se bo zaključila še ta teden brez vsakih konkretnih rezultatov. Združene države bodo nadaljevale izvajanje svojega načrta glede dvigovanja notranjih cen. Anglija se bo z vsemi silami trudila, da obdrži relativni položaj funta sterlinga in dolara. Ti dve politiki pa bosta kaj kmalu obrnili druga drugi hrbet, denarno in gospodarsko oddaljevanje pa bo izzvalo tudi politične difference med Združenimi državami, Francijo in Veliko Britanijo.

Pred velikim spopadom Rusije in Japonske

SPORAZUM MED KITAJCI IN JAPONCI ZARADI MANDŽURIJE. KONCENTRACIJA RUSKIH IN JAPONSKIH ČET NA MEJI.

LONDON, 28. aprila. »Daily Express« poroča, da je iz kitajskega višja, da bodo vse vojne sovražnosti med Kitajsko in Japonsko prekinjene v najbližji bodočnosti na podlagi sporazuma, s katerim bi Kitajska priznala mandžursko državo in se odrekla province Jehol. Med med novo mandžursko državo in Kitajsko naj bi bil velik kitajski zid. Poleg tega naj bi Kitajska demilitarizirala vse ozemlje v širini 120 milj in v dolžini 300 milj ob meji nanam Mandžuriji. Ta sporazum ima velik pomen, ker bi na ta način Japonska razpolagala s svojo vojsko, ki je sedaj na jugu, in lo poslala na sever, ki ga ograja sovjetska Rusija. Razen tega bi se ta sporazum izpolnjeval tudi še nadalje v smeri vzhodne Monroejeve doktrine.

PEKING, 28. aprila. Japonske čete, ki so bile koncentrirane vzdolž reke Loane, so bile nepričakovano poslane na mandžursko-sovjetsko mejo. Položaj se smatra kot izredno resen, ker

je baje sovjetska Rusija koncentrirala na severu in zahodu Mandžurije okrog 30 divizij. Kitajsko vojno ministrstvo je objavilo komunique, v katerem pravi, da se je japonsko-ruski konflikt poostiril tako zelo, da se upravičeno pričakuje vsak trenutek začetek vojnih zapletitvev.

Rusija in Dardanele

ATENE, 28. aprila. List »Katimeri« naglašja v dopisu iz Carigrada, da je sovjetska Rusija zopet načela vprašanje Dardanel. Sovjetski diplomati so tozadevno že posredovali pri ankarški vladi in ob tej priliki izjavili, da morajo ostati Dardanele v primeru vojne zopet zaprte za vsa tuja brodoma. Moskva je dala celo razumeti, da bo v primeru vojne rusko vojno brodomje prisiljeno zapreti to morsko ožino, če bi tuja vojna ali nevtralna brodomja pokazala namen priti v Črno morje. Sovjeti že dolgo z vso naglico pomnožujejo svoje črnomojsko vojno brodomje.

Hitlerjevski socializacijski načrti

BERLIN, 28. aprila. Po monakovski seji voditeljev in vrhovnih funkcionarjev Hitlerjeve stranke se govori, da so zahtevali tankajšnji hitlerjevci socializacijsko bank in industrije, kakor tudi takojšnjo izvedbo notranje kolonizacije z likvidacijo veleposestev na Meklenburškem, Pomorlanskem in v Vzhodni Prusiji. Veleindustriji in veleposestniki so proti temu odločno protestirali, sklicujoč se na interese narodne obrambe. Hitler je pokazal napram socialističnemu programu svoje stranke naklonenost, izjavil pa se je vendar proti izvedbi programa pod kakršnim koli pritiskom, ker da bo itak objavil dne 1. maja svoj štiriletni program s socialističnimi tendencami. Izdan je bil na delavstvo proglas, ki zagotavlja, da ščitijo hitlerjevske obratne edince delavske interese mnogo bolje, kakor vse ostale organizacije, zlasti pa marksistične.

Rooseveltovi sanacijski načrti

WASHINGTON, 28. aprila. V nekem razgovoru z zastopniki tiska je izjavil predsednik Roosevelt, da bo predložil kongresu predlog zakona o uvedbi trideseturnega delovnega tedna. Dalje se namerava ustanoviti v Coloradu velik koncentracijski tabor za brezposelne, s pomočjo katerih se bo skušala izvršiti urbarizacija velikih ozemelj. Za preskrbo dela bo zahteval od kongresa odobritev 6 milijard dolarjev kredita. Prej ko sliši pa ostane glavna zahteva njegovih stremiljenj oživljenje mednarodne trgovine.

ARETACIJA KOMUNISTIČNEGA VODSTVA V AVSTRIJI.

DUNAJ, 28. aprila. Včeraj opoldne je bilo aretirano celotno vodstvo avstrijske komunistične stranke. Aretiran je bil tudi glavni urednik komunističnega glasila »Rothe Fahne«.

Dnevne vesti

Požigov na Dravskem polju ni konca

Preteklo noč je gorelo na štirih krajih in je škoda ogromna.

Na Dravskem polju gori kar naprej. Ne mine skoro dan, da ne bi poročali o požaru v tej ali oni vasi.

Tako je preteklo noč gorelo v treh vaseh. Najprej je izbruhnil požar v gospodarskem poslopiju župana in posestnika Matevža Trčka v Šikolah. Ker je bilo gospodarsko poslopje s slamo krito, se je požar naglo razširil in so ognjeni zublji obijeli tudi gospodarska poslopja treh sosedov. Na kraj požara so prihiteli požarne brambе iz vseh okoliških občin. Le z največjo težavo jim je uspelo lokalizirati ogenj. Gospodarska poslopja so pogorela do tal in je škoda precejšnja.

Se se je močno kadilo s pogorišča v Šikolah, ko so okrog polnoči švigili proti nebu plameni v Prepolah, kjer je nastal ogenj v gospodarskem poslopiju posestnika Jakoba Habjaniča. Izmučeni so se gasilci iz Šikol podali tja in takoj stopili v novo akcijo. Tudi tu se je ogenj z bliskovito naglico širil in na mah objel gospodarska poslopja Ivana Rozma-

na, Antona Dobnika in Marije Bremzljave, ki so pogorela do tal.

Kmalu po polnoči pa je izbruhnil požar v gospodarskem poslopiju Karla Grašiča v Hočah. Ker je bilo poslopje leseno, je bil ves trud gasilcev, ki so prihiteli iz Radvanja, Razvanja, Pobrežja in iz drugih okoliških občin na pomoč, zaman in je poslopje pogorelo do tal.

Včeraj okrog 16. ure pa je pričel goriti občinski gozd na Polskavi. Ogenj se je naglo širil in ker je pihal veter, je v nekaj trenutkih objel precejšen kompleks gozdnega nasada in ga uničil. Gasit so prihiteli požarne brambе iz Zgornje in Spodnje Polskave ter množice ljudstva in tako preprečile veliko nevarnost, ki je pretila tudi vasem.

Škoda, ki so jo povzročili požari, je ogromna in je ponekod krita le z majhno zavarovalnino. Sumijo, da je bila na delu zločinska roka požigalca, ki povzroča v zadnjem času tolik strah in gorje na Dravskem polju.

Iz sodne pisarniške službe. Premeščeni so od tukajšnjega okrožnega sodišča k okrajnemu sodišču: Angela Šentjurčeva, Dora Weissensteinerjeva, Ivo Čelhar, Kristina Tkavčeva, France Hötzel, Marija Vedetova, nadalje France Simončič, Marija Drakslerjeva, France Uršič in Albin Vrtin. Iz Gornje Radgone je premeščen v Maribor Jože Čufar, iz Dolnje Lendave pa Jože Mehle.

Napredovanje v poštni službi. V višjo položajno skupino so med drugimi napredovali: Erna Koreničeva in Zofija Bernotova, obe v Mariboru, Stanko Ribarič v Ptuj in Pavle Stok v Središču ob Dravi.

Nov čarinski posrednik v Mariboru. Z odlokom finančnega ministrstva je bil imenovan višji čarinski kontrolor v pokojni Andrej Peternel za čarinskega posrednika v Mariboru.

Duhovniške vesti. Župnijski izpit sta napravila v Mariboru gg. France Bohanec, vikar iz Konjic in Bogomir Pušnjak, kaplan iz Marenberga. Za provizorja slovenjegraške župnije je pa imenovan prelat g. dr. Kovačič, ki bo obenem opravljal posle administratorja starotrške dekanije.

Knjižna akcija. Knjig je že čez 2000. Poleg tega je še okrog 70 letnikov revij in 550 Din. Uradne ure so vsak popoldan od 14. do 17. Telefonska št. 26-68. Darujte oni, ki nimate knjig, vsaj denar, katerega bomo nujno potrebovali za vezavo knjig.

Privatni nameščenci in nameščenke, jutri zvečer vsi na predavanje, ki bo ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma.

Društvo odvetniških in notarskih uradnikov v Mariboru vabi svoje članstvo, da se v polnem številu udeležijo jutrišnjega predavanja, katero priredimo skupno z Društvom zasebnih in avtonomnih nameščencev v Mariboru pod okriljem Zveze društev priv. nameščencev v soboto 29. 4. 1933 ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma, II. nadstropje. Najprej bodo podana važna strokovna poročila, ki se tičejo pokreta vseh društev priv. nameščencev. Nato sledita zanimivi predavanja glavnega urednika g. Radivoja Reharja in zvezinega tajnika gosp. dr. Kolarja. Za vsakega organiziranca je prihod na to društveno prireditev obvezen! Odbor.

Promenadni koncerti v mestnem parku. Ob lepem vremenu bodo tudi letos v mestnem parku običajni dopoldanski promenadni koncerti. Koncerte bo prirejalo mestno olupševalno društvo in bodo poleg vojaške igrate tudi druge mariborske godbe. Za koncerte bo olupševalno društvo pobiralo vstopnino, in sicer za odrasle 1 Din, za šolarje po 50 par.

Za udeležbo na koncertu akademskega pevskega zbora. Jugoslovansko-češko-slovaška liga posebej opozarja svoje člane, da ima koncert naših akademikov 2. maja za poglobljeno odnošajev med Čehi in Jugoslavlani velik pomen, ker se izkaže posebno počaščenje češkemu med Slovenci delujočemu skladatelju Antonu Foersterju.

Koncert Akademskega pevskega zbora obeta biti višek letošnje glasbene sezone. Zbor je prav dobro pripravljen, saj je vadi celotno zimo in pomlad v pozne nočne ure. Oddolžimo se pevcem za njihov trud in pojdimo v torek 2. maja vsi v unionsko dvorano! Da ne bo nepotrebne prevelikega navala pri večerni blagajni, prosimo, da si občinstvo nabavi vstopnice že vnaprej.

Sokolska društva Maribor I., II., III., Matica, Studenti in Tezno. Dne 29. aprila v soboto ob 8. uri v društveni sobi Sokola Matice sestanek radi stalnega lahkoatletskega tekmovanja za prvenstvo mariborskih društev. Obvezno za vse vaditelje in vodnike raznih oddelkov.

Damski šahovski tečaj. Šahovska sekcija K. d. Triglav priredi v mesecu maju drugi damski šahovski tečaj, ki je zopet namenjen predvsem začetnicam. Tečaj bo v Češki sobi Narodnega doma (vhod skozi restavracijo iz Kopališke ulice) in je strogo ločen za dame. Pričetek tečaja je v torek, 2. maja ob 20. uri in se sprejemajo tedaj tudi prijave. Vabljeni so tudi nečlanice.

Društvo ljubiteljev ptičarjev opozarja, da bo letošnja pomladanska vzreina tekma 30. t. m. v lovišču Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Sestanek tekmovalcev na kolodvoru Sv. Lovrenc na Dravskem polju ob 8. uri zjutraj. Po 8. uri bo najprej ogled prijavljenih psöv, po končanem ogledu pa tekmovanje. Mariborski lovci se morajo poslužiti jutrnjega vlaka Maribor-Kotoriba, ki odhaja iz Maribora ob 5. uri 15 minut.

Spomladni koncert požarne brambе bo v Pekrah v nedeljo pri »Teti Rezi« v Laznici.

Letovanje na morju. Kakor vsako leto, tako priredi tudi letos državni higienski zavod v Zagrebu letovanje za dijake in dijakinje v Martinšćici pri Sušaku. Oskrbovalnina znaša za mesec dni 750 Din in sta v ta znesek vštet tudi dva izleta s parnikom ob obali zornega Jadrana. Prijave sprejema poliklinika v Korosčevi ulici, ki daje tudi vse ostale informacije.

Gospodarsko predstavništvo v Mariboru je po daljšem prestanku 26. t. m. ponovno pozvalo predstavnike gospodarskih organizacij na sestanek, na katerem se je razpravljalo o važnih gospodarskih vprašanjih. Konkretni sklepi so se storili v zadevah sestave davčnega odbora za mariborsko mesto, zboljšanja prometnih zvez med tujsko-prometno sezono, izletnih vlakov v času ljubljanskih vsesokolskih slavnosti, sodelovanje z organizacijo »Mariborski teden« in v akciji Mestne hranilnice mariborske za olajšanje denarnega prometa. Gospodarsko predstavništvo bo tekom meseca majnika sklicalo v Maribor veliko gospodarsko zborovanje, za katero bo skušalo pridobiti kot poročevalca ministra na razpoloženju in generalnega tajnika ZTOI g. Mohoriča. Priključilo se je posvetovanje v stvari trgovinske pogodbe z Avstrijo in v raznih komunalnih zadevah mariborske mestne občine.

Nova tvornica kvasa v Mariboru. Ljubljanski trgovec Ludvik Gerkman je dobil dovoljenje od finančnega ministrstva za gradnjo tvornice kvasa v Mariboru.

Mestno načelstvo v Mariboru razglašja, da bo ponovna razglasitev razporeda obveznikov na travniku vojaškega vežbališča na Teznem v nedeljo 30. aprila 1933 ob vsakem vremenu z začetkom ob 7. uri zjutraj ter traja nepretrgoma do 6. ure zvečer. Razglasitve se morajo udeležiti vsi oni obvezniki rojeni leta 1883. do vključno 1911., ki so vojaško pristojni v mesto Maribor in bivaajo v mestu ali njegovi neposredni bližini, ki se pa 23. aprila razglasitve razporeda iz kateregakoli vzroka niso udeležili. Od te dolžnosti so izzeti: vsi obvezniki, ki stanujejo v Mariboru, niso pa vojaško pristojni v Maribor, ki so se razglasitve udeležili dne 23. t. m., rez. časniki, vsi duhovniki ter vsi stalno in začasno nesposobni. Mestni avtobus bo vozil tudi to nedeljo od pol 7. do 18. z Glavnega trga na Tezensko vežbališče in nazaj.

Dosežen sporazum. Zaradi nizkih mezd so delavci Braunove tekstilne tovarne v Jezdarski ulici pričeli preteklo soboto stavkati. Ker se delavski zastopniki in podjetnik niso mogli zlepa sporazumeti, jih je poklical včeraj popoldne predstojnik mestne policije g. dr. Hacin v svojo pisarno. Tam so se sporazumeli in je obljubil Braun zvišati svojemu delavstvu mezde za 10 odstotkov. V Braunovi tovarni je zaposlenih okrog 300 delavcev.

Razvoj akcije gradbenega fonda za azil TL v Mariboru. Število bojevnikov kot podpornikov v boju proti tuberkulozi, naši najhujši sovražnici, razveseljivo narašča. V Mariboru, ki šteje 2009 hiš, se je pretežna večina Mariborčanov radevolje odzvala klicu tuk. Protituberkulozne lige s prostovoljnimi mesečnim dinarskim prispevkom. Lepemu vzgledu pa bodo nedvomno sledili tudi občani sosednjih občin, ki imajo skupno 1.514 hiš. Ako prispeva vsaka hiša povprečno samo Din 2.— na mesec, se bo dohodek gradbenega fonda za zgradbo prepotrebne azila, dvignil na Din 3.000 na mesec, kar bo vsekakor lep napredek. Zato naj ne bo nikogar, ki bi stal brezbrizno izven te akcije. Nihče ne ve za svojo usodo. Tudi ni izključeno, da bo kdo izmed nas, naših sorodnikov, znancev ali uslužbencev kdaj potreboval dobrote te plemenite akcije. Visoko število tuberkuloznih obolenj, ki znaša v naši državi pol milijona, od katere vsote umre vsako leto 50.000 ljudi, je tako strašno, da mora zdramiti vsakogar, zahteva pa, da se strnemo v cele armade, ako hočemo, da ne podležemo tej strašni pošasti.

Današnji riblji trg je bil srednje zalozen. Prodajali so sardelice po 14 Din, škombre in mole po 26 Din in losose po 16 Din kilogram. Kupčila je bila dobra.

V gozdu ga je čakala smrt. V škofijskem gozdu za Betnavo so včeraj popoldne podirali delavci drevje. Pri podiranju pa je okrog 16. ure doletela 72-letnega posestnika Aleksandra Obrechta iz Spodnjega Radvanja smrtna nesreča. Pri padcu ga je udarila veja tako hudo po glavi, da se je nezavesten zgrudil in kmalu nato izdihnil. Na kraj nesreče so prispeli tudi mariborski reševalci. Ker so ugotovili, da je ponesrečenec že mrtev, so ga pustili na mestu. Pokojnik je bil znan kot poštenjak in delaven mož in ga bodo svojci težko pogrešali.

Grajski kino. Še danes in jutri najlepši in najboljši film: »Sence preteklosti« (Beg v življenje). Krasna silna drama z veselilnim koncem. Glavne vloge največja nemetnika sedanjosti: Eugen Klöpper in pa ml. 10letni Hansi Feher. Krasen film velike očetovske ljubezni do sira edince in ljubezni sinu do očeta. — Ta medsebojna ljubezen obvaruje očeta pred zločinom in propastjo. Konec pa je vesela godba svira in mali Janezek ves srečen objame svoje očeta.

Kino Union. Še nekaj dni se predvaja veliki poljudni film »Plavi sen« z Liliano Harweyev, Willyjem Fritschem, Willyjem Forstom in Paulom Hörbigerjem. Zelo priršen film s celo vrsto krasnih pesmi in najnovejših »šlagerjev«. Lilian Harwey je v tem filmu naravnost očarujoča, bolj kakor kdaj poprej, joče, se smeji, pleše in poje ter se ta film lahko šteje k največjim filmom sezone. — V pripravi velika senzacija, edinstveni film »Ekstaza«.

Na odno gledališče

REPERTOAR:

Petek, 28. aprila: Zaprt.

Sobota, 29. aprila ob 20. uri: »Faust«. Govorjanje operne pevke ge. Franje Burjeve. Znižane cene. Zadnjič.

Nedelja, 30. aprila ob 20. uri: »Se li razumemo?«. Zadnjič. Znižane cene.

Ga. Franja Burjeva gostuje. Iz za poslednjih mariborskih opernih sezon je še v najboljšem spominu takratna primadona ga. Franja Burjeva, ki je uživala pri mariborskem občinstvu velike simpatije. Po dolgem presledku gostuje sedaj priljubljena pevka v soboto, 29. tm. v mariborskem gledališču. Pela bo partijo v Gounodovi operi »Faust«. Ker je to obenem **poslednja uprizoritev** omenjene opere, opozarjamo na to predstavo še posebej. Veljajo znižane cene.

Se enkrat »Se li razumemo?«. Ker je mnogo ljudi izrazilo željo, da bi se uspela Preradovičeva komedija »Se li razumemo?« uprizorila še enkrat, bo nepreklicno **poslednja uprizoritev** v nedeljo, 30. tm. ob 20. uri. Znižane cene.

Pri zapeki, motnjah pri prebavi, gorčici v želodcu, krvnih navalih, glavobolu, splošni slabosti vzemite zjutraj na tešče kozarec »Franz Josefove« grenčice. Po izkušnjah, nabranih na klinikah za notranje bolezni, je »Franz Josefova« grenčica izredno dobrodejno odvajalno sredstvo. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh drogerijah, lekarnah in specializiranih trgovinah.

Singerjev tečaj za šivanje in vezenje. Tukajšnja podružnica šivalnih strojev »Singer« d. d. priredi od 3. do 17. maja v nekdanjih prostorih uradniške menze, Slomškov trg (kazino), tečaj za šivanje in vezenje. Ponek bo brezplačen. Prijave sprejema trgovina, Glavni trg 23, »Bergov dvor«.

Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. uri je kazal toplomer 5.4 stopinj nad ničlo; minimalna temperatura je znašala 5.2 stopinj nad ničlo; barometer je kazal pri 11.1 stopinjah 735.5, reduciran na ničlo 734.2; relativna vlaga 97; vreme je spremenljivo. Vremenski preroki pravijo, da bomo dobili dež in da tudi kratke nevihte niso izključene.

Prešneta ljubosumnost. V sredo zvečer se je pripetil v Prešernovi ulici majhen škandalček. Dve elegantno oblečeni dami sta si skočili v lase, kar pa bo imelo najbrže hujše posledice. Omožena A. K. je srečala svojega moža, ki se je sprehajal z ločenko J. P. Pristopila je energično k njima in izlila ploho vseh mogočih priimkov na J., ki se je skrivala za njenim možem. Ker ji prestrašena J. ni odgovorila niti na vprašanje, zakaj zapeljuje njenega moža, je ljubosumna žena stisnila pesti in jo pričela obdelovati. Med tem pa se je že zbralo okrog njih precej ljudi. Obveščen je bil tudi stražnik. Ko pa je J. opazila, da prihaja, je zbežala po Prešernovi in izginila za vogalom. Njun spremljevalec se je preril skozi množico in pobegnil po Aleksandrovi cesti. Le ljubosumna in varna zakonska polovica je ostala. Ker je preveč glasno pripovedovala stražniku ves dogodek in pri tem izrekla marsikatero pikro, jo je stražnik zapisal.

Rezgreta os je povzročila požar. Sinoči okrog 21. ure je opazil neki delavec v oddelku za sirovine mariborske tekstilne tovarne Ob brodu močen dim. O tem je takoj obvestil tovariše, ki so se podali v omenjeni oddelk in tam pogasili tleče leseno pogonsko kolo, ki se je vnelo od razgrete osi. O požaru so bili obveščeni tudi gasilci, ki pa niso več stonili v akcijo. Škoda znaša okrog 5.000 Din.

Kaj vse krađejo. Preteklo noč so neznan zlikovci odšli z motornega kolesa signalno hupo in dinamno živino »dravniku Petru Škofiču, stannjočemu v Strossmayerjevi ulici ter mu s tem povzročili okrog 500 Din škode. Živnozdravnik Škofič je prijavil zadevo policiji.

Klobuk ga je izdal. Včeraj popoldne je bil aretiran 28letni brezposelni delavec Ivan Leskovšek s Pobrežja, ker je v noči na 10. tm. vlomil v drvarnico nekega železničarja v Wattovi ulici in mu odnesel razno mizarsko orodje, ki je vredno okrog 1.200 Din. Vlomilca je policija izsledila po klobuku, ki ga je bil izrežbil na železničarjevem dvorišču kritične noči. Leskovšek je bil izročen sodišču.

Uspešen boj Maribora proti mrčesu

STENICE, UŠI, ŠČURKE IN DRUGI MRČES USPEŠNO UGONABLJA MESTNI FIZIKAT. — ČISTOČA PRENOČIŠČ ZA TUJCE BI PRECEJ PRIPOMOGLA K DVIGU TUJSKEGA PROMETA.

Vsako mesto ima poleg svojih naravnih in umetnih lepote tudi marsikatero nevšečnost. Tako smo pred pol letom čitali v časopisih, da je ves Zagreb pomagal v borbi proti podganam, ki so se bile v zadnjem času tako zaplodile, da so že ogražale »javno varnost«. Druga mesta so si zopet pridobila »sloves« po raznem mrčesu, med katerega spadajo stenice, ščurke, uši, bolhe, kožne uši, molji itd. Reči pa moramo, da je Maribor, čeprav v nekaterih ozirih prav nič ne zaostaja za vsemesti, snažno mesto in je to v prvi vrsti zasluga naših skrbnih gospodinj in mestnega fizikata, ki razpoka za uničevanje mrčesa in druge golazni z različnimi sredstvi, ki imajo zanesljiv učinek.

V Mariboru opravlja desinfekcijo ali razstenežje že več let izvežbano osebje mestnega fizikata s sigurno učinkujočim plinskim sredstvom, in sicer s cianovodeničkovim kislino. Ta plinski preparat je edino zanesljivo sredstvo, ki ugonablja ves mrčes v vsakem stadiju razvitka, za kar jamči mestni fizikat.

V večjih mestih pa imajo privatne zavode za uničevanje mrčesa in golazni. Mnogokrat čitamo v dnevnih kričočih reklamah raznovrstnih iznajdb in sredstev za zatiranje mrčesa, ki pa navadno nimajo zadostnega ali nobenega učinka in samo slepijo in zavajajo ljudstvo. Po pravilniku za desinfekcijo in resinsekcijo, smejo delati trdke reklamo v časopisju samo za ona kemična sredstva, ki se jim po vsestranskih preizkušnjah v državnih higienskih zavodih prizna, da imajo zanesljiv učinek. Inserirati v časopisju in prodajati se smejo samo preizkušena sredstva in le z dovoljenjem ministrstva za narodno zdravje.

Pred leti, ko še v Mariboru nismo imeli modernih in renoviranih hotelov, so bila vsa prenočišča za tujce polna stenic. To vedo povedati zlasti potniki, ki so se vozili prenočevati v stari Ptuj, če-

prav so imeli opravka v Mariboru. Danes pa je k temu dosti pripomogel napredek. Z modernimi plinskimi preparati se v najkrajšem času očistijo vsi hotelski prostori, ki so ponavadi zelo izpostavljeni stenici, ki jih prenašajo potniki in tujci s svojo prtljago iz kraja v kraj. Preparat, ki ga uporablja mariborski mestni fizikat, ne pokvari ne pohištva ne posteljnine ne obleke in drugih predmetov ter ne zapušča prav nobenega smrada. Z ozirom na povzdigo tujkega prometa bi bilo pred bližajočo sezono priporočati vsem lastnikom hotelov in prenočišč, da bi skrbeli za to, da bi bile sobe in postelje brez vsakega mrčesa.

Če so sobe zašteničene, se kaj lahko opazi že po neprijetnem duhu, ki ga stenice oddajajo. Z nastopajočo pomladjo se stenice zopet živahneje pojavljajo. V mesecih marca, maju, juliju in septembru zleze stenica v svojem skrivališču po 50 jajčec, iz katerih se izvale po treh tednih ličinke, ki postanejo spolno dozorele šele po 11 mesecih. Med tem pa se tri ali štirikrat levijo. Med vsako levitvijo morajo piti kri, drugače poginejo. Na glavi ima stenica rilec, s katerim se vsesa v kožo in pije kri, obenem pa izloča iz posebne žleze neko oljasto tekočino, ki je precej hud strup. Ta tekočina povzroča na mestu ugriza vnetje kože, povzroča pa tudi neznosen smrad. Stenica je zelo trdoživa in vzdrži lakoto leto dni ter je zato ugonabljenje težko in so skoro vsa kemična sredstva proti stenici brezuspešna. Najvestnejše in vsakdanje sredstvo, ki povzroča muko gospodinjam, nima zaželenega uspeha. Sigurna smrt stenic je cianovodeničkova kislina, ki se uporablja kot plin, ki prodre v vse špranje in luknjice ter v notranost blazin. Cianovodeničkova kislina temeljito odpravi ves mrčes, ki ni samo skrajno nadležna, ampak je tudi zelo nevarna za prenos nalezljivih bolezni.

učiteljica je bil neprestano oblegan kot kakšna trdnjava. V enakomernih presledkih, v katerih so padali goali za realko, je padla duševna depresija, moštva učiteljica in njih »pretiskačev«.

Igra je potekla vseskozi fair, razen dovršenih faulov učiteljskega štaga. Tudi publika ni dejansko posegala v igro. Priporočali bi moštvo učiteljica malo več treniranja z njemu enakimi moštvi, preden se spusti v borbo z rutiniranim in tehničar na višku stoječim teamom, kakor je realčni. Padovedni smo na naslednjo številko njihovega športnega lista, kaj poroče ta k občutnemu padcu njihovega športnega renomeja.

tako silovito pretresel tišino, da so celo šipe v oknih zabrnele. Iz daljave je doletaval presunljiv turobni pisk lokomotive. Gospod Kulkiewicz je vsem tem glasovom prisluškoval z nekakim začudenjem, kakor bi jih prvič v življenju slišal. Pa se mu to ni zdelo prav nič čudno. Saj je bil to pojav, ki se je popolnoma skladal s pravili psihologije in so enake občutke doživljali vsi junaki v povestih, ki jih je kdaj čital.

Tudi gospod Kulkiewicz jih je že desetokrat doživljal v domišljiji. Pa je potem ugasil svečo in najpokojeje zaspal. Toda danes naj bi se uresničilo, o čimer je toliko sanjaril. Zločin!

Zamislil si ga je tako prekanjeno, da mu ni grozila najmanjša nevarnost. Boge česa se ni nadejal, ali vsekakor je upal na nekaj tisoč rubljev. Vdova, pri kateri je stanoval, je veljala v hiši za premožno in skopo osebo. Gospod Kulkiewicz je imel namero s tem denarjem pobegniti čez mejo, ne takoj, pač pa po enem ali dveh mesecih, da bi tako odvrnil vsako sumnjo. In se tam, v velikih evropskih prestolnicah, predati širokemu toku resničnega življenja.

Gospod Kulkiewicz je že od davna sanjaril o tem, kako bi postal znamenit mednarodni tat, eden izmed tistih ari-

Sport

Prvenstvena tekma ISSK Maribor:SK Železničar bo v nedeljo 30. t. m. ob 15.30 na igrišču ISSK Maribora, in sicer ob vsakem vremenu. Sodiš bo g. Podubsky iz Zagreba.

Old boys moštvi SK Rapida in ISSK Maribora bosta v nedeljo 30. t. m. ob 10. dopoldne na igrišču ISSK Maribora odigrali prijateljsko tekmo.

Motosekcija »Peruna« priredi v nedeljo 30. t. m. svoj drugi letošnji izlet, in sicer v Ormož. Start bo v nedeljo 30. t. m. ob 13. uri na Trgu svobode. Vabljeni so vsi člani in prijatelji motosporta.

Kolesarski odsek SSK Maratona priredi v nedeljo 30. t. m. svojo prvo letošnjo kolesarsko dirko, in sicer na progi Maribor - Poljskava - Maribor.

Odbor za delegiranje sodnikov pri MOLNP, službeno. Nedeljske tekme sodijo: Svoboda rez.: Rapid rez.: g. Mohorko, ISSK Maribor rez.: SK Železničar rez.: g. Vesnaver; sodnika za tekmo ISSK Maribor I: SK Železničar I delegira LNP.

Ženitvene reforme v Perziji

Poligamija ostane še nadalje v veljavi.

Še nedavno je moral perzijski šah proglasiti amnestijo za one svoje podanike, ki so se pregrešili nad novimi ženitvenimi zakoni in ki so bili obsojeni na težko ječo 2 do 5 let. Večina je bila obsojena zaradi tega, ker so se poročili z deklicami, starih 9 do 10 let, kar je bilo prej dovoljeno in v navadi, kar pa novi ženitveni zakon najstrožje prepoveduje.

Zakon, ki prepoveduje ženitev z otroki, je prvi znak naprednega mišljenja nove perzijske generacije glede ženske emancipacije. Sicer pa ti novi ženitveni zakoni še ne predstavljajo konca poligamije. Vsak moški, ki je dovolj premožen, sme imeti štiri oficijelne žene, mimo njih pa sme imeti, kolikor mu je drago, tako imenovanih »prehodnih žen« oziroma »pogodbenih žen«. Te pogodbe se sklepajo pred sodiščem in pred verskim poglavarjem, registrirajo pa se na določeno število let, kolikor se pač sporazumno zahteva. Ta zakon je bil moderniziran le toliko, da mora odslej dati prva žena, ki se smatra za poglavarico hiše, svoj pristahek za vsak tak nadaljni pogodbeni zakon. Ker se pa perzijske žene nikoli ne upajo protiviti se volji in željam svojih mož, nima omenjena sprememba zakona nobene praktične vrednosti.

Čeprav je mnogoženstvo v Perziji dovoljeno, kažejo inteligentnejši krogi vedno večje nagnjenje za monogamijo. Perzija pa je tudi še vedno prvenstveno dežela moških. Če se slučajno najde v kakšni pisarni kaka tipkarica, je to prav gotovo tujka.

Vendar pa so vedno pogostejši znaki, po katerih se da sklepati, da se tudi perzijske žene emancipirajo. Tako že pošiljajo v zadnjem času starši svoje hčerke

Jugoslavija: Italija. V tekmovalju za Davisov pokal bo v dneh 4., 5. in 6. maja v Florenci teniški turnir med Jugoslavijo in Italijo. Jugoslavijo bodo zastopali igralci: Punčec, Franjo, Kukuljević in Pallada.

Nacionalni teniški turnir za prvenstvo Slovenije bo tudi letos v Mariboru, in sicer v dneh 3., 4. in 5. junija. Prireditelj bo ISSK Maribor.

Zvezna prvenstvena tekma v smuku, razpisana za 30. t. m., je zaradi neprimernih snežnih razmer odpovedana ter se v tej seziji ne bo izvedla.

FC Crakowia, bivši nogometni prvak Poljske v Mariboru? ISSK Maribor se pogaja z znanim nogometnim klubom FC Crakowia iz Krakova za odigranje prijateljske tekme v Mariboru. Poljaki bodo, če se pogajanja uspešno zaključijo, gostovali v Mariboru koncem meseca maja t. l.

Letošnji kongres sportnih novinarjev bo 4. in 5. junija v Varšavi. Za veliki mednarodni kongres so se že sedaj prijavili številni predstavniki iz vseh evropskih držav.

v šolo. Mlade deklice odlašajo od leta do leta, da bi si nadele na obraz tradicionalni gosti pajčolan; v Teheranu samem pa je že zelo veliko deklet, ki so trdno sklenile, da si ne bodo nikoli v življenju zagrnille obraza s pajčolanom.

Od časa do časa prireajo perzijske pevke koncerte v Teheranu in to z odkritimi obrazi, oblečene v evropsko nošo in tudi prav po evropsko našminkane. Še pred nekaj leti bi jih bili za tako »pregreho« nedvomno kamenjali, če bi se upale nastopiti brez pajčolanov v javnosti.

Karakterističen je za te razmere kongres orientalskih žen, ki je bil nedavno v Teheranu. Čeprav večina udeleženk ni bila Perzija in čeprav so imeli glavno besedo na kongresu moški, je vendar prevzela pokroviteljstvo nad tem kongresom najstarejša hčerka perzijskega šaha. Ona se sicer na kongresu samem ni pojavila in je poslala kot svojega namestnika nekega ministra, vendar pa je pokazala s tem svoje simpatije za žensko emancipacijo.

Kakor je to v večini orientalskih mest, je tudi v Teheranu zelo mnogo prostiutk. Vsa ta dekleta pa se drže kljub žalostnemu načinu svojega izgubljenega življenja zelo strogo predpisov verskih tradicij in nosijo obraz pokrit s pajčolanom. Iz tega je razvidno, da pajčolan orientalskih žen torej le ni najgotovše sredstvo za ohranitev kreposti in čednosti...

Glave iz svetovne vojne umirajo.

V Cannesu je umrl bivši šef francoske protivohunske službe v svetovni vojni, znani major Ladox, v starosti 58 let. Podlegel je težki operaciji.

Vladimir Perzinski:

Učenec Sherlocka Holmesa

Skozi špranje med žaluzijo in okenskim okvirom sta padala v sobo dva svetla pramena mesečine. Gospod Kulkiewicz je ugasil svečo, ležal je na postelji in držal roke pod glavo. V tem zadnjem trenutku se ni čutil prav nič izmučenega. Obšla ga je najpopolnejša apatija, le čakanje ga je dolgočasilo. Skozi vrata, katerih nalašč ni do kraja zaprl, da bi jih kesneje mogel tiše odpreti, je iz sosedne sobe uhajalo mrzlično tik-takanja stenske ure.

Ko je ura brneče odbila eno, je gospod Kulkiewicz vstal s postelje, privzdignil žaluzijo in pogledal ven. Vsa okna so bila že temna. »Ob dveh pojdem«, je brezglasno zganil ustnice. »Ob dveh pojdem«, je čez hip ponovil, kakor bi se ne mogel verjeti v resničnost tega, kar se je imelo čez eno uro zgoditi. Začel se je polagoma slačiti. Odložil je lopič in telovnik, sedel na posteljo in se iznova pogreznil v apatično zamišljenost.

V dolenjem nadstropju je v stanovanju pod njim nenadoma zajokalo otroče. Nato je bilo nekaj minut slišati zamolklo, enolično trkanje zibke ob pod. Zatem je ropot voza, ki je privozil mimo po ulici,

stokratskih zločincev, ki krenejo s plesnih zabav v saloni poslaništev, v fraku in z brilantnimi gumbi v srajci, naravnost v predmestne beznice, da dele povelja podrejenim.

Razumevajoč, da zahteva borba s policijo (gospod Kulkiewicz ni ljubil tega izraza, ki mu je zvenel vse preveč vsakdanje, in je zato vedno mislil: z detektiv, zlasti takimi, kakršni je Sherlock Holmes) primernih priprav, se je z vso vnmemo v tem pravcu izobraževal. In mogel bi s ponosom povedati, da ni bilo niti ene v poljščino prevedene kriminalne povesti, ki bi je on ne bil čital. Tako so mu bile znane vse detektivske umetnije in zvijače in je naprej vedel, kako se jih obvarovati.

Gospod Kulkiewicz je sovražil ljudi. Temu se ni čuditi, ako se upošteva, da so njegove predstave o življenju bile tako oddaljene od resničnosti, kakor je se verni tečaj od južnega. V duši se je čutil ustvarjen za bogastva odličnega razkošja, avanturne prigode, romantične ljubavne osvojitve, pa se je moral, dušeč v sebi ta hrepenenja in počutek vzvišenosti, skromno preživljati z delom kot prodajalec v trgovini moškega perila.

Včasih, ko je bil prav slabe volje, si je bil celo sam sebi zoprni. Že ime Kul-

kiewicz ga je dražilo, ker je zvenelo tako nearistokratično in meščansko. Včasih si je domišljal, da je nezakonski sin kaknega kneza ter da ga nekega dne ta knez skesano pokliče k smrtni postelji, da mu izroči naslov in imetek. Toda dnevi so minevali, a odposlancev ni hotelo biti od nikoder v trgovino.

Iz svojega opazovanja življenja je gospod Kulkiewicz pridobil spoznanje (bil je filozofično navdahnjen), da je v življenju vse neverjetno lahko, a le ena reč težka, in to tako v dobrem kakor v slabem, namreč dobra prilika.

Že dolgo je imel na piki svojo žrtev, vdovo, pri kateri je imel najeto sobo: toda vdova je stanovala s sestrnico in služkinjo, in gospod Kulkiewicz je dobro čutil, da bi bila nemogoča stvar, ko bi hotel umoriti kar tri kričava bitja naenkrat. Preklinjal je usodo, ki mu je ovirala pot do osvoboditve iz vsakdanjega jarma s takimi neumnimi in malenkostnimi »okolščinami«. Pa je nepričakovano naneslo, ko se že ves potrti ni tega najmanj nadejal, da je sestrnica odpotovala, en dan za njo pa se je odpeljala služkinja, pozvana brzojavno na kmete, kjer ji je umrl sorodnik.

Vdova je ostala sama.

(Konec prih.)

Rudyard Kipling:

Milijonar in njegov sin

(Iz angleščine prevedel Josip Poljanec.)

Toda gospa Cheyne je v svojem budvarju, kjer se je mala francoska strežajka, blede kot zid od strahu, oprijemala srebrne ključke pri vratih, samo nekoliko stokala in venomer prosila soproga, naj jim veli »hiteti«. Tako so pustili suhi pesek in mesečinasto skalovje Arizone za seboj in se pekli naprej, dokler jim trkanje spojk in sikanje zavornice ni ozna nilo, da so bili v Coolidgeu ob kontinentalni razvodnici.

Trije smeli, izkušeni možaki, hladnokrvni, zaupljivi in suhi, ko so nastopili delo, pa blede, drhteči, premočeni, ko so dovršili delo pri teh strahovitih kolesih, so pogнали vlak preko velikega vzpona od Albuquerquea do Glorietta in kvišku proti predoru Raton, odkoder so se zibaje spustili v La Junto, videli Arkansas in dreveli po dolgem pobočju nizdol do Dodge Cityja, kjer je Cheyne zopet imel to tolažbo, da je pomaknil kazalec ure za eno uro naprej.

V vozu so prav malo govorili. Tajnik in strojepiska sta sedela skupaj na usnjatih blazinah ob razglednem oknu iz brušenega stekla na koncu voza in sta bržčas opazovala pokrajino. Cheyne se je nervozno gibal med pretiranim sijajem Konstancie in golo potrebo službenega voza, z nepričakovano smotko v ustih, da so pomilujoči ga železničarji naposled pozabili, da je sovražnik njihovega stanu, in so storili vse, kar je bilo v njihovih močeh, da bi ga zabavali.

Zvečer so žarnice v šopih razsvetilevale tisto bedno palačo neizmernega razkošja; živeč v izobilju so se vzpenjali po praznoti strašanske pustije. Sedaj so čuli šumenje shrambe za vodo in goltne glasove nekega Kitajca, zvok kladivov, ki so preskušali jeklena kolesa, in kletvico kakega klateža, ki so ga preganili z odzadnjega pomola, sedaj trdni tresk premoga, vsipajočega se v tender, in sedaj zopet odmev raznih glasov, ko so brzeli mimo čakajočega vlaka. Sedaj so zrl v silne in globoke prepade, mostnice, ki so hreščale pod njimi ali skalovje, ki jim je prikrivalo polovico zvezd. Tokave in pečine so se takoj iz-

premenile in odmevale v razklano gorovje na robu obzorja, prodirale tam vedno nižje v brda, dokler ni naposled nastopila prava planjava.

V mestu Dodge City je neznana roka vrgla v voz izvod nekega kansaškega časnika, v katerem je bil nekaj razgovor s Harveyjem, ki se je bil slučajno srečal z nekim podjetnim časniškim poročevalcem, ki so ga brzojavno poklicali iz Bostona. Radostni časnikar je sporočal, da je bil nesporno njihov sin in ta vest je pomirila gospo Cheyne za nekoliko časa. Edino njeno besedo na to »hiteti!« so sporočili strojevodjem v Nicker-sonu, Topeki in Marcelinu, kjer so strmle lahne, in ti so podili celino za seboj. Mesta in vasi so bile sedaj blizu skupaj in človek je tukaj čutil, da se giblje med ljudmi.

»Kazalnika ne vidim, tako me oči bole. Kako napredujemo?«

»Kakor najbolje moremo, mama. Brez pomena je, da dospemo v Chicago pred ekspresom. Samo čakati bi morali.«

»Meni je vseeno. Želim samo čutiti, da se gibljemo. Sedi in mi pripoveduj, koliko milij prevozimo!«

Cheyne je prisedel in ji prebiral kazalnik — nekatere milje so prevozili s hitrostjo, ki je še danes neprekošena — a sedemdeset čevljev dolgi voz se je neprestano gibal po vročini, brenčoč liki orjaška čebela, in mi za hip izpremenil dolgega parnika, zibanju podobnega gunganja. Ali ta hitrost gospe Cheyne ni zadostovala; vročina, neusmiljena vročina avgusta ji je povzročala vrtoglavico; kazalci ure niso hoteli naprej in kdaj, o! kdaj bodo v Chicagu?

Ni resnica, da je Cheyne, ko so v Fortu Madisonu premenjali stroje, izročil Bratovščini lokomotivnih strojevodij dar, ki bi zadoščal, da bi se za vedno boril z njim in njegovimi drugimi pod enakimi pogoji. Svoje obveznosti je plačal strojevodjem in kurjačem, kakor so zaslužili, ampak samo njegova banka ve, koliko je dal moštvo, ki so sočustvovali z njim. Zgodovinska resnica je, da je zadnje moštvo prevzelo vse potrebno premika-

nje na šestnajsti ulici, ker je ona na vse zadnje »zadremala« in nebo naj bi pomagalo njemu, ki bi jo bil prebudil z butanjem.

Sijajno plačani strokovnjak, ki vodi ekspresni vlak Lake Shore and Michigan Southern Limited iz Chicaga do Elkharta, je nekoliko samodržec in ne vidi rad, ako mu kdo govori, kako treba voziti voz. Vzlic temu je ravnal s Konstanco, kakor da bi bila natovorjena s tovorom dinamita, in ko so ga železničarji grajali, so govorili šepetaje in z znamenji.

»Pah!« so dejali možaki železnice Atchison, Topeka and Santa Fé, ko so se pozneje o tem razgovarjali, »nismo vozili, da bi postavili kak nov rekord. Harvey Cheyneova žena je bila bolna, pa je nismo hoteli preveč pretresti. Samo pomislite, naš vozič čes od San Diega do Chicaga znaša 57 ur 54 minut. To lahko sporočite tistim vlakom na vzhodu. Kadar pa bomo vozili za rekord, vas že obvestimo.«

Zapadnjakom sta Chicago in Boston v tesni zvezi — dasi to ni vseč nobenemu teh mest — in nekatere železnice vzpodbujajo to premano. Limited je pridrvel s Konstanco v Buffalo in v naročje železnice New York Central and Hudson River — slavni magnatje s sivimi zalzci in zlatimi amuleti na verižicah za ure so tukaj prišli na vlak in se razgovarjali s Cheyneom o poslih — ki jo je pripeljala nežno v Albany, kjer je proga Boston and Albany dovršila vožnjo od Tihega morja do Atlantskega oceana — v celokupnem času osemindesetdeset ur in petintrideset minut ali treh dneh, petnajst in pol urah. Harvey jih je čakal.

Po silnih duševnih razgibih si večina odraslih in vsi dečki počele živeža. Chey neovi so za zagnjenimi zastori sami zase v veliki sreči gostili povrnjenega izgubljenca, okrog in okrog njih pa so tulili prihajajoči in odhajajoči vlaki. Harvey je jedel, pil in pripovedoval o svojih dogodljajih vse v eni sapi, in kadar je imel eno roko prosto, jo je mati božala. Glas se mu je bil zgostil od življenja na prostem, morskem zraku, dlani je imel trde in hrapave, členke opikane z znaki zaceljenih ules in imeniten poln vonj po trski mu je obdajal gumaste škornje in modri jopič.

Oče, dobro vaje presojati ljudi, ga je pozorno pomotrival. Ni mu bilo znano, kakšne trajne slabosti bi fant utegnil imeti. Zalotil je samega sebe pri misli, da je pravzaprav kaj malo poznal svojega sina, vendar se je jasno spominjal na nezadovoljnega bledolicega fanta, ki mu je bilo v veliko veselje, da je klical očeta »stari« in pripravljaval mater v solze — osebo, ki povečuje veselost javnih prostorov in hotelskih verand, kjer se iznajdljivi mladiči bogatašev igrajo z natatarskimi vajenci ali jih oštevajo. Ali ta preiščeni ribiški mladenci se ni zvaljal sem pa tja, ampak mu je gledal v obraz s stanovitnimi, jasnimi, odločnimi očmi in je govoril z glasom, ki je bil očito, celo presenetljivo spoštljiv. V njegovem glasu je bilo tudi ono, kar je po vsej priliki obetalo, da bo izprememba trajna in da bo novi Harvey ostal prenovljen.

»Nekdo ga je ustrahoval,« si je mislil Cheyne. »Konstanca ne bi bila nikdar pripustila kaj takega. Ne verujem, da bi bila Evropa kaj boljšega dosegla.«

»Ampak, zakaj nisi povedal temu Troopu, kdo si!« je ponavljala mati, ko ji je Harvey že najmanj dvakrat povedal vso zgodbo.

»Disko Troop, draga mama, je najboljši človek, kar jih je stopalo po krovu. Vseeno mi je, kdo je naslednji.«

»Čemu mu nisi rekel, naj te pelje na kopno? Tvoj papa bi mu bil vse deseterokrat povrnil!«

»Vse vem, ampak on je menil, da sem nor. Bojim se, da sem mu rekel tat. Ker nisem našel bankovcev v žepu.«

»Neki mornar jih je našel ob zastavnem drogu tisto — tisto noč,« je ihtela gospa Cheyne.

»S tem je stvar pojasnjena. Ne zamerim Troopu kar nič. Dejal sem mu, da ne bom delal — in to na ribiški ladji vrhu vsega — pa me je kajpada udaril po nosu, da mi je tekla kri kakor zaklanemu pujsu.«

»Ubožec moj! Grozno grdo so morali ravnavati s teboj.«

»Ne vem, če so. Ampak, veš, po tem se mi je v glavi zasvetilo!«

Cheyne je udaril z nogo ob tla in se hehetal. Ta fant je obetal biti pravi deček po njegovem gladnem srcu. Nikdar poprej ni bil jasno videl, da bi se Harveyjeve oči tako svetile.

Po železni cesti križem sveta

Doba od sredine preteklega in v začetku našega stoletja je bila zlata doba železnice, ki so se gradile na vse strani vseh petih kontinentov in je rasla njihova dolžina vsak dan v tisoče, deset in stotisoče kilometrov. Najživahnejši tempo v zidanju novih železniških prog sta beležili Severna Amerika in Rusija. V severnoameriških Združenih državah se železnice niso gradile toliko iz potrebe, kakor iz spekulacije, in so zato ameriške železniške akcije preživljale v naglih spremembah katastrofalne padce in zopet visoka naraščanja kurzne vrednosti. Najsolidnejše in brez vsake panike je potekala graditev velike sibirski železniške transverzale, ki je nedvomno največje železniško veledelo preteklih in tudi sedanjih dni — zveza najskrajnejšega zahoda Evrope z najskrajnejšim vzhodom Azije.

Letala in avtomobili so nekaj časa gro-

zili, da bodo ustavili vsako nadaljnjo gradnjo železniških prog. In res se je gradilo nekaj časa zelo malo. Večinoma so se popravljale že obstoječe proge, izpopolnjevala se je tehnična oprema in nekatere proge so se deloma elektrificirale. Počasi pa se je začelo pokazovati, da avtomobil in letalo še nista dovolj močna konkurenta, da bi mogla v doglednem času izpodrinuti železnice. Če bi ne bila nastopila po vsem svetu sedanja težka gospodarska kriza, bi bilo več kakor gotovo, da bi se železnicam vrnila zopet, če že ne zlata, pa vsaj železna doba.

Kljub vsem krizam pa se železnice še vedno grade. Najboljši dokaz za to je statistika, ki jo izdaja vsako leto nemški »Archiv für Eisenbahnwesen«. Po teh statistikah se vidi, da so merile leta 1930. vse železniške proge na svetu 1.279.735 km napram 1.258.279 km v letu 1929. in napram 1.254.324 km leta 1928. V letu 1930. je bilo razmerje železniških prog napram površini naše zemlje in številu železniških prog napram površini naše

zemlje in številu prebivalstva naslednje: kilometer železniške proge na 100 štiri-jaških kilometrov zemeljske površine in 6,5 km proge na 10.000 prebivalcev.

Po kontinentih kaže razmerje proge na vsakih 10.000 prebivalcev naslednjo številko: v Evropi 8,2 km, v Ameriki 24,6 km, v Aziji 1,2 km, v Afriki 5,8 km in v Avstraliji 60,2 km.

Države, ki imajo največjo dolžino železniških prog, so naslednje: Združene države Severne Amerike 402.246 km, Rusija 77.035 km, Kanada 68.000 km, Angleška Indija 66.758 km, Francija 63.650 km, Nemčija 58.584 km, Argentina 38.232 km, Prusija s Saarskim ozemljem 34.612 km, Anglija 34.416 km in Brazilija 31.736 km. Razmerje med številom prebivalcev in dolžino železniških prog je najugodnejše v Združenih državah.

Dunaj in Hitlerjev rojstni dan.

O priliki Hitlerjevega rojstnega dne, ki se je slavil v Nemčiji skoraj slovesneje, kakor pa nekoč Viljemov, je prišlo na

Dunaju v nekaterih mestnih okrajih do bučnih demonstracij. Nekateri »hitlerjevci« so razobešili na svojih hišah zastave s Hitlerjevimi emblemi, kar ni bilo vseh njihovim političnim nasprotnikom, ki so ostro protestirali proti temu. Nasprotniška tabora sta se spopadla in je morala posredovati policija, ki je aretirala okrog 20 oseb.

Španske žene so volile.

Te dni so na Španskem prvič aktivno sodelovale pri volitvah tudi španske ženske, in sicer pri občinskih volitvah, ki so bile v 46 provincah in 2479 občinah. Rezultat volitev pa je bil isti, kakor poprej, ko še ženske niso imele volilne pravice. Španke so namreč volile prav tako, kakor njihovi možje. To dokazuje, da volilna pravica Špankam ni mnogo pomagala.

ŠIRITE »VEČERNIKI!«

Mali oglasi

Razno

MARTIN SAFRAN.
sobo, črkoslikar, pleskar in
ličar. Maribor, Slovenska ul.
16, prevzema vsa v to stroko
spadajoča dela ter jih izvršuje
dobro in poceni. 1190

SURKOL.
sigurno sredstvo za pokon-
čevanje škarkov in rusov.
Drogerija Kanc. 1404

GRAJSKA KLET.
Danes zvečer pridejo morske
ribe. 1500

Sobo odda

OPREMLJENO SOBO.
lepo, solično, separirano, z
električno lučjo, oddam takoj
za Din 250.—. Stritarjeva ul.
5, I. 1482

Službo dobi

POSLOVODJO.
strokovnjaka za pohištvo, kav-
cije, zmožnega sprejem.
Pismene ponudbe pod »Ta-
koj« na upravo »Večernika«
1486

Prodaj

SREDNJO POSTELJO.
lepo, čisto, za doraslega otro-
ka prodam. Naslov v upravi
lista. 3000

SKORAJ NOVO KOLO.
zelo močno, za prevažanje
prtljage, ceneno na prodaj.
Ogleda se v mehanični delav-
nici Justin Gustinčič, Tatten-
bachova ulica 14. 1484

OTROŠKA POSTELJA.
otroški voziček, štedilnik
slamnjaka, kuhinjska posoda
miza, stolček, ceneno na pro-
daj. Naslov v upravi. 1474

SREDNJO POSTELJO.
lepo, čisto, za doraslega otro-
ka prodam. Naslov v upravi
lista. 3000

VELEZANIMIVI ROMAN

PROKLETSTVO LJUBEZNI

DOBITE TUDI V UPRAVI JUTRA IN VEČERNIKA

MARIBOR, GOSPOSKA UL. 11

CENA ZA OBA DELA 35 DIN